

Ключевые слова: планетарное сознание, гуны материальной природы, благотворительная деятельность, молитва, студенческая молодежь.

The article reveals the essence of the three elements of the formation of planetary consciousness of students.

Key words: planetary consciousness, gunas of material nature, eleemosynary activity, prayer, students.

Воронкін М.В. – аспірант кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Луганськ, Україна)

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Є.А.Зеленов

УДК 378.034 + 378.036

КУЛЬТУРНІ ОРІЄНТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КЛАСИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

М. І. Данилевська

У статті розглядається проблема та специфіка культурних орієнтацій студентів технічних спеціальностей класичного університету. Досліджуються специфічні риси морального виховання; представлено взаємодію морального та професійного виховання студентської молоді у класичному університеті. Аналізуються такі поняття, як «моральне виховання», «культурні орієнтації» та «духовність».

Ключові слова: культурні орієнтації, моральне виховання, духовність особистості.

Проблеми української молоді представляють проблеми не тільки молодого покоління, але й усього суспільства у цілому, від рішення яких залежить не тільки сьогодення, але і наше майбутнє. Гострота вічних питань не залежить від віку, однак для молодих людей їхня невирішеність найчастіше призводить до глибокої культурної кризи особистості. Сучасний ціннісний світ молоді є надто хаотичним та суперечливим. За

культурними орієнтаціями та інтересами сховано стан конкретного суспільства. Проблеми молодого покоління пов'язані з об'єктивними процесами, що відбуваються в сучасному суспільстві, маємо на увазі процеси глобалізації, інформатизації, урбанізації. До цього можна додати той факт, що протягом років незалежності України основним завданням ніколи не було вирішення проблем у духовній сфері українського суспільства.

Молодь, про яку суспільство часто забуває, розвивається сама по собі, намагаючись бути щасливою, створювати родини. Але втрата моральних орієнтирів та правильного сприйняття світу часто стає непереборною перешкодою для виникнення та підтримки сім'ї.

Отже, проблеми, пов'язані з духовною та моральною сферою буття, стають все більш актуальними для української молоді. Пошук свого шляху в нових соціально-економічних умовах обумовлює специфічний характер культурної самореалізації. А рівень молодіжної культури тісно переплетений з багатьма галузевими завданнями суспільства.

Культурні орієнтації та цінності студентства трохи відрізняються залежно від профілю навчального закладу та спеціальності. У студентів гуманітаріїв орієнтація на духовність виявляється яскравіше, тому їхні культурні орієнтації є більш "міцними", і ерозія зацікавленості культурою відчувається менше. Тому необхідність формування культурних орієнтацій саме у студентів технічних спеціальностей є досить важливою проблемою.

Проблеми культури та духовності особистості вивчалися та вивчаються багатьма вітчизняними і зарубіжними ученими та педагогами різних напрямків. Значущість культурного розвитку студентства наразі є неоцінною. В Україні проблемами духовності сучасної молоді активно займається наукова школа Г.П. Шевченко. Представники цієї школи вважають, що вплив культури на духовно-моральний розвиток особистості є дуже значущим. А праці В. Андрущенка, Л. Губерського та М. Михальченка можуть допомогти зрозуміти проблеми розвитку духовної культури в Україні. Є.П. Рибіна, Є.Т. Булгакова та ще багато російських вчених приділяють значну увагу проблемам студентів негуманітарних спеціальностей та шляхам їхнього вирішення.

Ця проблема є актуальною, тому що нині є дуже важливим сформувати у молоді правильні погляди на культуру, світоглядні позиції, ідеї і переконання на основі загальнолюдських цінностей. Адже молодь –

важливий суб'єкт соціальних змін, потужна інноваційна сила. А вищому навчальному закладу треба дати правильний напрямок цій силі.

Суспільство зі зруйнованою культурою деградує та приречене до занепаду. Це досвід нашої історії. Культура формується віками, а руйнується дуже швидко.

Метою статті є визначення проблем, пов'язаних з культурними орієнтаціями студентів технічних спеціальностей класичного університету.

Нажаль, сьогодні студентам негуманітарних спеціальностей виділено мало часу на дисципліни, які б формували їхню культуру і духовність. Тоді як студенти гуманітарії вивчають педагогіку, культуру різних часів, літературу, історію т.д. Недивно, що наприкінці навчання студенти відрізняються рівнем культурної підготовки.

Акцентуючи необхідність гуманітарно-культурного розвитку студентів технічних спеціальностей у процесі навчання, слід відмітити, що формування такої особистісної свідомості є однією з актуальних завдань вищої професійної освіти. Культурні орієнтації людина набуває протягом життя, тому початковий розвиток гуманітарної культури майбутніх спеціалістів технічного профілю, формування загальнолюдських цінностей має здійснюватися поетапно, крок за кроком шляхом цілеспрямованої реалізації виховного процесу.

Справдження вищої професійної освіти в контексті культури забезпечується культурологічним підходом до теорії і практики з орієнтацією на вищі людські цінності. Згідно з гуманістичною парадигмою навчальний процес у вищій школі здійснюється згідно з принципами гуманізації та гуманітаризації. При такому підході до професійної освіти студенти технічного профілю отримують великі можливості щодо розвитку власних культурних орієнтацій.

Вивчаючи проблему формування культурних орієнтацій студентів технічних спеціальностей, слід звернути увагу та підкреслити зв'язок культури з духовною культурою особистості. Адже саме духовна культура особистості є фундаментом, ядром культурних орієнтацій. Л.Н. Коган вказує на залежність розвитку духовної культури особистості від розуміння нею гуманітарного знання. Духовна культура відображає ставлення людини до світу та до самої себе, характер етичних та естетичних цінностей та норм, а також вміння використовувати їх в своїй професійній діяльності. Цікаво звернути увагу на мову студентів, адже

вона також передає стан їхньої духовної культури. Духовність націлює людину на творчість, надає життєвої енергії. Саме духовність задає напрямок усім психічним характеристикам людини, вона один з найважливіших факторів розвитку цивілізації. Вчені розглядають духовну сферу саме як складову феномена культури.

Аналізуючи культурні орієнтації студентів технічних спеціальностей вищих навчальних закладів, слід відзначити, що вони є метою процесу розвитку духовної культури їхньої особистості, визначають її спрямованість. В свою чергу рівень духовної культури майбутніх спеціалістів технічного профілю визначається особистісним потенціалом до самовдосконалення і можливостями соціума створити умови для їхнього духовного розвитку. Для того щоб подолати духовну, моральну, економічну кризу, потрібний спеціаліст з активним розвитком особистісного потенціалу, якій би міг вирішувати поставлені перед ним професійні завдання з найбільшою ефективністю.

Культура людини розвивається протягом усього життя і добре, коли на початку становлення університет створює студенту умови для такого розвитку. Система освіти є джерелом інформації для студентів, вона здатна допомогти краще відчувати світ та підготувати студентів до активної участі у суспільному житті. Розвиток гуманітарної культури студентів - «техніків» сприяє розвитку професійної культури спеціалістів технічного профілю на більш високому рівні, тому що вона здатна забезпечити розуміння професійної та особистісної діяльності на гуманістичній основі.

Інтереси та орієнтації молоді зумовлені її економічною, соціальною та політичною роллю в суспільстві. Студентська молодь є дуже незахищеною в економічному відношенні частиною населення. Ціннісні установки та культурні орієнтації окремої людини непотрібні в наш час. Моральні цінності як критерій оцінки людської діяльності зникають. Моральний параліч рано чи пізно призводить до паралічу політики, економіки, та навпаки. Однією з негативних тенденцій в духовній сфері студентів є руйнування системи виховання. Сьогодні молодь виховує сім'я, вулиця, телебачення. Нажаль, не кожна родина може виховати культурну та духовну людину; а телебачення вже давно перетворилося на розвагу, воно тільки може сформувати цінності та орієнтації в дусі культури масового попиту. Якість книги або кінофільму визначається тиражем та кількістю зароблених грошей.

Аналіз літератури показує, що проблема формування культурних орієнтацій та духовності студентської молоді посідає не останнє місце. Про значення цієї проблеми свідчить велика кількість публікацій, введення різноманітних спецкурсів гуманітарного профілю до вузівських програм, які орієнтують студентство на збагачення їхньої культури та духовності.

Проблема формування культурних орієнтацій студентів обумовлена освітньою ситуацією. Дослідники вказують, що ВНЗ діє як замкнений розподільник знань, а культурний розвиток студента відбувається під внутрішнім контролем особистого попиту. У такій ситуації необхідність переакцентування цілей освіти на духовність та культуру стає очевидною. Все вищесказане є найбільш актуальним саме для студентів технічних спеціальностей.

Назріла необхідність у теоретичній розробці проблем культурних цінностей, орієнтацій, духовності, у реальному поверненні цих категорій до університетської науки. Досягнутий студентами рівень духовності імпліцитно присутній в організації занять, культурі читання спеціальної літератури, мотивації навчальної діяльності. Естетична, моральна, політична культура визначає ціннісні орієнтації студента на ті чи інші сфери застосування своїх здібностей. Слід пам'ятати, що між духовною культурою і соціальною активністю існує діалектичний взаємозв'язок.

Культура є ціннісною підставою виховання особистості студента. Розвиток культурних орієнтацій особистості є важливим, адже в його рамках має місце вибір цінностей, здійснюється оцінка явищ, дійсності, створюються життєві плани, означається життєва позиція і стратегія. Культурна людина вивчає та насолоджується витворами мистецтва, має за плечима моральний досвід, поважає багатовікове надбання суспільства. В цілях розвитку культурних орієнтацій майбутніх спеціалістів технічного профілю на перший план висовується саме культурологічний підхід щодо змісту вищої професійної освіти, яка має на меті залучити студентів до досягнень світової та вітчизняної культури.

Світогляд визначає напрямок, в якому буде рухатись наша душа та її енергія. Вникаючи до світу науки, мистецтва, релігії, студент не має сприймати себе як жертву, не має думати, що він або вона просто віддає данину суспільству; студент має розуміти, що він йде на зустріч своїм потребам [3].

В наш час студентство також зіштовхнулося з втратою культурних, етнічних традицій. Молодь відкрита новим віянням. Це пов'язане з процесами інтеграції та глобалізації світу та культури. Головна проблема полягає у відсутності чітко сформованого світобачення. Адже саме завдяки світобаченню людська діяльність набуває організованого та упорядкованого характеру. Залежно від того, яке світобачення та мислення має студент, він наповнить своє власне життя.

Дослідження природи цінностей та культурних орієнтацій студентів технічних спеціальностей дає змогу зробити висновок, що їхнє формування є процесом, яким можна керувати. Зміни в світі духовному можливі завдяки впливу культури, релігії, філософії, ЗМІ, самовихованню тощо. Але, на жаль роль духовних факторів сьогодні помітно ослабла. Для якісної зміни ситуації необхідна система активних дій і заходів саме у сфері вищої освіти, в галузі культури.

Література

1. Актуальные проблемы формирования эстетической культуры студенческой молодежи : [сб. науч. работ] / ред. кол. Б. М. Шляхов, В. И. Шульгин и др. – Днепропетровск, 1976. – 123 с.
2. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М. : Искусство, 1986. – 573 с.
3. Комарова А. И. Эстетическое воспитание студентов / А. И. Комарова. – Львов : Вища школа, 1984. – 60 с.
4. Маньковская Н. Б. Эстетика на переломе культурных традиций / Н. Б. Маньковская. – М. : Смысл, 2002. – 300 с.
5. Степанова И. Н. Духовность как качество личности и проблема еевоспитания/ И. Н. Степанова. –Курган : КГУ, 2004. – 120 с.
6. Шевченко Г. П., Джабер Х. М. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період / Г. П. Шевченко, Х. М. Джабер. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. – 208 с.
7. Шульга Р. П. Искусство в мире обыденного сознания / Р. П. Шульга. – К. : Наукова думка, 1993. – 158 с.
8. Эстетическое воспитание в техническом вузе: [учебн.-метод. пос.] / Л. Кадцын, Г. Квасов, В. Лисовский и др.; Под ред. Г. Гунна. – М. : Высшая школа, 1991. – 207 с.

В статье рассматривается проблема и специфика культурных ориентаций студентов технических специальностей классического университета. Исследуются специфические черты морального воспитания; представлено взаимодействие морального и профессионального воспитания студенческой молодежи в классическом

университете. *Анализируются такие понятия, как «моральное воспитание», «культурные ориентации» и «духовность».*

Ключевые слова: культурные ориентации, моральное воспитание, духовность личности.

The paper considers the problem and the specificity of cultural orientations of students of technical specialties. The article deals with specific features of moral education; interaction of moral and education of students in classical university is considered. Such concepts as «moral education», «cultural orientations» and «spirituality» are analyzed.

Key words: cultural orientations, moral education, spirituality of a personality.

Данилевська Марія Ігорівна – аспірантка кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Луганськ, Україна)

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Т.Л. Антоненко

УДК 371.2

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Л.В. Дудікова

В статті розглядаються особливості формування духовного потенціалу особистості студентів– майбутніх лікарів в умовах вищого навчального закладу. Аналізуються основні чинники соціокультурного середовища та рівні включення студентів медичних навчальних закладів в процеси загальнокультурної діяльності як одного із головних чинників формування духовного потенціалу

Ключові слова: духовний потенціал, соціокультурне середовище загальнолюдські цінності, особистість, дозвілля, норми, традиції культура.

Проблеми формування духовного потенціалу особистості студентів – майбутніх лікарів – є актуальними для сучасної вищої школи і